

Resolució aprovada pel Consell de Direcció en data 15 de maig de 2019

Instrucció relativa al desenvolupament del Pla de Xoc Contra la Segregació i per a la Igualtat d'Oportunitats i Èxit Educatiu per al curs 2019-2020

L'educació és una de les palanques fonamentals per impulsar una societat democràtica, oberta, avançada i inclusiva, un mecanisme generador d'oportunitats de mobilitat social i de progrés per al conjunt de la ciutadania.

Garantir el dret de tots els infants i joves, independentment del seu origen o situació socioeconòmica i familiar, a uns resultats educatius en igualtat d'oportunitats, suposa lluitar de manera decidida contra les desigualtats educatives. Que cada infant i cada jove tingui èxit en el seu itinerari educatiu és part inalienable del propòsit que ens guia com a servei educatiu de la ciutat. Que cadascun tingui èxit serà l'èxit del sistema i el resultat d'un esforç col·lectiu.

Aquesta comesa ha esdevingut una prioritat i una responsabilitat ineludibles en les polítiques educatives a tots els nivells, sobretot quan els informes sobre els itineraris educatius d'infants i joves de la nostra ciutat evidencien l'increment de les desigualtats i la seva concentració en determinats territoris.

La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació de Catalunya estableix a l'article 48 la corresponsabilització de tots els centres en l'escolarització d'alumnes, en especial la participació en l'adequada i equilibrada escolarització d'aquells que tinguin necessitats educatives específiques - entre les quals s'inclouen les derivades de la incorporació tardana - i el compromís a fomentar la pràctica de la inclusió pedagògica. També determina que l'Administració educativa ha d'establir territorialment la proporció màxima d'alumnes amb necessitats educatives específiques que poden ésser escolaritzats en cada centre en l'accés als nivells inicials de cada etapa i, si escau, la reserva de llocs escolars que, com a mínim, cal destinar-los. Preveu, així mateix, la possibilitat que s'autoritzi reduccions o increments de capacitat per atendre les necessitats esmentades. A l'article 201 preveu que l'Administració Educativa estableixi un finançament addicional per als centres que desenvolupin estratègies orientades a assegurar l'equitat i a fer possible el millorament dels resultats educatius.

L'informe del Síndic de greuges *La segregació escolar a Catalunya (II): condicions d'escolarització* (2016) alertava sobre els desequilibris existents en els nivells de demanda dels centres i en la seva composició social, i també recordava que les administracions que gestionen el procés d'admissió d'alumnat juguen un paper clau tant en la reproducció de la segregació escolar com en la lluita contra aquest fenomen, a través de la programació de l'oferta, la reserva de places, la zonificació escolar, etc. El text de l'informe descriu detalladament "l'espiral de la reproducció de la segregació", els mecanismes que retroalimenten la tria d'uns determinats centres per part de les famílies de classes mitjanes i la seva fugida de centres on hi ha un alumnat de composició social diversa, i denuncia, sense embuts, els resultats desiguals que obtenen uns i altres centres educatius.

Allò que el Síndic valorava en el seu informe des de la perspectiva de l'accés, ho recollia des de la perspectiva dels itineraris l'Institut de la Infància i l'adolescència de Barcelona a l'estudi *Oportunitats educatives a Barcelona 2016: l'educació de la infància i l'adolescència a la ciutat* (2017), on es palesava com de desiguals són els itineraris acadèmics en funció del context familiar en què creixen els infants.

Davant d'aquest escenari, el *Pla de xoc contra la segregació i per a la igualtat d'oportunitats i l'èxit educatiu* aporta mesures i polítiques per impulsar un marc de treball comú per a l'ecosistema educatiu de la ciutat, un marc que apel·la a la necessària col·laboració, implicació i concertació. Perquè és sumant els esforços del conjunt de la xarxa educativa amb més de quatre-cents centres, dels professionals del Consorci i dels professionals municipals com es farà de Barcelona una ciutat de benestar, progrés i oportunitats per a tothom, sigui quin sigui el seu origen social, econòmic, cultural o familiar.

Per a l'elaboració del *Pla de xoc contra la segregació i per a la igualtat d'oportunitats i èxit educatiu* ha estat rellevant el treball d'anàlisi fet conjuntament per l'equip tècnic del Consorci d'Educació de Barcelona i pels professors del Departament de sociologia de la UAB Xavier Bonal i Adrià Zancajo. Fruit d'aquest treball és l'informe *Equivalència territorial en la planificació educativa a Barcelona: Diagnòstic i propostes*, que analitza la situació de la ciutat i posa especial èmfasi en el procés d'escolarització i en les mesures correctores de la segregació.

En el procediment de la preinscripció per al curs 2018-2019 es va iniciar una experiència pilot en la identificació i distribució equilibrada de l'alumnat, com a NESE tipus B, tenint en compte els receptors d'ajuts del Fons d'emergència social. La manca de criteris unànimes en la comunitat educativa sobre la identificació d'aquest alumnat va requerir la intervenció dels professionals dels EAP i, finalment, la mesura només va poder afectar una part dels alumnes inicialment detectats.

A partir del treball conjunt amb els serveis socials municipals s'analitzen els factors que, a banda del Fons d'emergència social, configuren la situació de vulnerabilitat dels infants i adolescents, que van més enllà de la situació econòmica de la família i que inclouen altres indicadors de risc de caràcter social.

Sobre la base d'aquesta experiència compartida, el *Pla de xoc contra la segregació i per a la igualtat d'oportunitats i èxit educatiu*, que el Consell de direcció del Consorci de Barcelona va aprovar el 15 de febrer del 2019, recull moltes de les recomanacions que s'han formulat en els informes esmentats i avança en la concreció i millora de les mesures proposades, especialment la detecció de les necessitats educatives específiques derivades de situacions socioeconòmiques i culturals, a partir de la prova pilot que es va portar a terme el curs passat.

La present instrucció està destinada a donar forma i concreció als objectius del *Pla de Xoc contra la Segregació i per a la Igualtat d'Oportunitats i l'Èxit Educatiu*.

1. Objecte

Desplegar les mesures previstes al *Pla de Xoc Contra la Segregació, per la Igualtat d'Oportunitats i l'Èxit Educatiu* aprovat pel Consell de Direcció del Consorci d'Educació de Barcelona, en concret:

- a) La millor detecció dels infants en situacions socioeconòmiques i culturals desfavorides.
- b) La distribució equitativa, mitjançant la reserva de places, de l'alumnat en situació vulnerable, per tal d'evitar la segregació escolar produïda per una concentració excessiva d'aquest alumnat a determinats centres.
- c) La focalització dels recursos específics per als alumnes en situacions socioeconòmiques i culturals desfavorides.
- d) El suport a la innovació educativa per l'equivalència dels centres educatius.
- e) La informació i atenció a les famílies durant la campanya de preinscripció.

2. Àmbit d'aplicació

El Pla de Xoc s'aplicarà als infants en situació de vulnerabilitat que s'incorporin a nivells inicials d'etapa escolar, a P3 i 1r d'ESO, en centres educatius sufragats amb fons públics durant el curs 2019-2020 i als alumnes que s'incorporen en matricula de continuïtat en els nivells esmentats.

3. Beneficiaris del Pla de Xoc

Seràn beneficiaris del Pla de Xoc els infants residents a Barcelona que inicien en el curs 2019-2020 el segon cicle d'educació infantil (P3) i l'alumnat que comença el primer curs d'educació secundària obligatòria (1r d'ESO) a un centre educatiu públic o concertat de Barcelona, sempre que compleixin els següents criteris:

1. L'alumnat que inicia P3 haurà de disposar d'una valoració social, emesa pels Serveis Socials de l'Ajuntament de Barcelona, acreditativa de trobar-se en situació de vulnerabilitat.

2. L'alumnat que inicia 1r ESO haurà de:

- a) haver estat objecte d'avaluació final de 6è de primària a un centre públic o concertat de la ciutat de Barcelona en el curs 2018-2019, i
- b) haver estar identificat al registre RALC com a alumne NESE tipus B (situacions socioeconòmiques i/o socioculturals desafavorides) a data 31 de desembre de 2018 (o bé abans de la finalització del curs 2018-2019 si es tracta d'un alumne/a incorporat al sistema educatiu català amb posterioritat a la data indicada), o bé disposar d'una valoració social, emesa pels Serveis Socials de l'Ajuntament de Barcelona, acreditativa de situació de vulnerabilitat.

4. Criteris per a l'establiment de la distribució equilibrada

Per evitar la segregació escolar produïda per una concentració excessiva d'alumnat vulnerable en determinats centres i amb l'objectiu d'establir una distribució equilibrada s'han establert tres criteris:

1. La reserva de places, realitzada per Acord del Consell de Direcció d'11 de gener de 2019, s'ha calculat a partir del percentatge agregat d'alumnes escolaritzats en el curs actual i que tinguin reconeguda la condició NESE o estiguin inclosos al Fons Social, per zones, i s'ha aplicat a cada zona de forma lineal i proporcional a l'oferta de grups de cada centre.
2. La quota màxima de matrícula viva s'estableix per zona amb independència de les vacants de què disposi cada centre, d'acord amb allò que es determina a la *Resolució sobre la preinscripció i matrícula d'alumnat per al curs 2019-2020 a la ciutat de Barcelona*, que estableix que, per garantir la distribució equilibrada de l'alumnat, l'aplicació de la quota es farà amb increment de ràtio, sempre sense superar el deu per cent del nombre màxim d'alumnes a l'aula. Aquesta quota fixa per zona es calcularà prenent com a referència la mitjana de totes les incorporacions d'aquest alumnat hagudes durant el curs anterior en tots els centres d'una mateixa zona educativa. En el cas del primer nivell d'educació infantil (P3), no es farà assignació d'aquest alumnat en aquells centres que durant la preinscripció hagin ocupat totes les places de reserva per a alumnat amb situacions socioeconòmiques i socioculturals desafavorides
3. Els increments de ràtio, tal i com estableix la *Resolució sobre la preinscripció i matrícula d'alumnat per al curs 2019-2020 a la ciutat de Barcelona*, un cop finalitzada la gestió de les sol·licituds de preinscripció, i tant abans que s'iniciï el curs com al llarg d'aquest, només s'aplicaran en els supòsits següents:
 - a) Per atendre necessitats d'escolarització d'alumnat nouvingut.
 - b) Si s'ha produït canvi de municipi dins de Catalunya (o de districte dins de la ciutat de Barcelona) dels pares, mares, tutors o guardadors, i no hi ha places vacants a la zona.
 - c) Per circumstàncies excepcionals -entre les quals s'inclouen els canvis de centre derivats d'actes de violència de gènere o d'assetjament escolar- si per a la millor protecció del menor és recomanable assignar-li plaça a un centre específic.
 - d) Per reagrupament de germans, només de segon cicle d'educació infantil i d'educació primària, i sempre que el reagrupament es faci en el centre del germà escolaritzat amb major antiguitat.
 - e) En el cas d'alumnes anteriorment escolaritzats al centre i que hagin marxat fora de Catalunya en el període dels dos cursos posteriors al moment de l'abandonament.
 - f) Per errors del centre en la complementació de les dades o errors informàtics.

Dels casos (b) a (f), i amb caràcter general, només s'aplicarà un increment de ràtio per grup classe.

Si la Comissió de Garanties d'Admissió considera pertinent proposar l'increment de ràtio, trametrà la proposta a la Gerència del Consorci d'Educació, a qui competeix l'autorització.

5. Preassignació

Per als alumnes beneficiaris del Pla de Xoc, als quals es fa referència a l'article 2, el Consorci d'Educació de Barcelona fa una proposta de preinscripció en forma de preassignació. En tant que es tracta d'una proposta, la preassignació no serà en cap cas vinculant ni obligatòria.

1. La preassignació dels alumnes a segon cicle d'educació infantil (P3) es realitza tenint en compte els criteris següents:
 - a) L'existència de germans escolaritzats al mateix centre.
 - b) La proximitat: la distància entre el domicili i el centre educatiu serà preferentment com a màxim de 500 metres. En cas que no sigui possible, per manca de centre o per inexistència de vacants, es realitza al següent centre més proper.
2. La preassignació dels alumnes a primer curs d'educació secundària (1r d'ESO) es realitza tenint en compte els criteris següents:
 - a) L'existència de germans escolaritzats al mateix centre.
 - b) L'adscripció entre centres de primària i centres de secundària
 - c) La valoració del tutor o tutora de 6è.

6. Procediment de preinscripció i matrícula

Durant el procés de preinscripció i matrícula les sol·licituds dels alumnes preassignats seran valorades i assignades a una plaça de reserva per la corresponent comissió de garanties seguint els criteris següents:

1. Als alumnes preassignats si la sol·licitud s'ha presentat al centre proposat.
2. Als alumnes preassignats si, tot i haver presentat la sol·licitud a un centre diferent, van marcar la casella de NEE B.
3. Excepcionalment, a alumnes no preassignats si es compleixen les condicions següents:
 - a) Haver marcat la casella de NEE B.
 - b) Tenir expedient obert a Serveis Socials de l'Ajuntament de Barcelona.
 - c) Complir els requisits econòmics per accedir a un ajut complet de les beques de menjador.

En aquests casos s'informarà als Serveis Socials per a la seva verificació tècnica, acreditació definitiva i posterior seguiment.

Si la sol·licitud s'ha presentat a un centre diferent al preassignat i en la sol·licitud no es va marcar la casella de NEE B, es tractarà com una sol·licitud ordinària.

7. Admissió al llarg del curs

La gestió de l'admissió al llarg del curs (*matrícula viva*) es farà d'acord amb l'establert a l'article 7 de la *Resolució sobre la preinscripció i matrícula d'alumnat per al curs 2019-2020 a la ciutat de Barcelona*.

S'establirà una quota màxima de matrícula viva per grup a tots els centres de la mateixa zona, amb independència de les vacants que hi hagi en cada centre. Aquesta quota s'aplicarà en les següents circumstàncies :

1. En la matrícula d'alumnat nouvingut (no escolaritzats a Catalunya)
2. En la matrícula per canvi de centre d'alumnat amb situacions socioeconòmiques i socioculturals desfavorides

8. Beneficis per als alumnes inclosos al Pla de Xoc

Els alumnes els quals es matriculin d'acord amb l'establert a l'article 6, en tant que beneficiaris del Pla de Xoc, gaudiran d'una sèrie de beneficis fins a la finalització de l'escolarització obligatòria sempre que mantingui la situació de vulnerabilitat per raons socioeconòmiques i culturals acreditada pels serveis socials municipals i en cap cas se'ls podrà cobrar cap import en concepte de serveis escolars, activitats complementaris o materials. Els beneficis seran els següents:

1. Exempció de quotes, en els centres públics i concertats, respecte a sortides i colònies escolars i ajuts per a llibres de text i material didàctic; i de forma exclusiva als centres concertats, respecte a les activitats complementàries i els serveis escolars de caràcter general, entre d'altres: assegurances, gabinets psicopedagògics, Serveis TIC, Serveis sanitaris o Serveis de Transport.
2. Servei de menjador gratuït, mitjançant l'aprovació anual de la convocatòria per a l'atorgament d'ajuts individuals de menjador adreçats a l'alumnat d'ensenyaments obligatoris i de segon cicle d'educació infantil de centres educatius sufragats amb fons públics de la ciutat de Barcelona,
3. Activitats extraescolars esportives homologades gratuïtes (1r d'ESO) mitjançant les subvencions esportives a infants i adolescents entre 6 i 17 anys que anualment convoca l'Ajuntament de Barcelona,
4. Activitats d'estiu homologades gratuïtes: casals i colònies mitjançant la convocatòria de les activitats de vacances d'estiu per a infants i adolescents que anualment convoca l'Ajuntament de Barcelona.

L'alumnat que s'incorpori al llarg del curs al nivell de P3 i 1er d'ESO, assignat al centre educatiu mitjançant la quota de matrícula viva i que disposi de valoració social acreditativa de trobar-se en situació de vulnerabilitat emesa pels Serveis Socials de l'Ajuntament de Barcelona, se li aplicaran els beneficis des del moment de la seva incorporació.

9. Recursos compensatoris per als centres educatius

Els centres educatius públics i concertats de Barcelona on s'escolaritzin els alumnes previstos a l'article 8, podran rebre recursos addicionals del Consorci d'Educació de Barcelona mitjançant la fórmula prevista a l'article 94 del decret legislatiu 3/2002, de 24 de desembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de finances públiques de Catalunya, i en concret la fórmula de les subvencions directes o nominatives que seran aprovades anualment per resolució de la gerència del CEB amb una revisió periòdica que es realitzarà el mes de gener de cada curs.

La determinació dels recursos addicionals concrets per a cada concepte i alumne l'establirà anualment per resolució el Consell de Direcció del Consorci d'Educació de Barcelona en funció del nombre d'alumnes en situació de vulnerabilitat, i en tot cas, no es tindran en compte per realitzar els càlculs els dos primers alumnes per grup matriculats beneficiaris del Pla del Xoc.

Per al curs 2019/2020 s'estableixen per a cada alumne i tipus de centre els imports i conceptes següents:

1. Per als centres públics: 240 euros per alumne i any en concepte de material escolar, llibres de text i sortides i 160 euros per alumne i any en concepte de colònies.
2. Per als centres concertats: 240 euros per alumne i any en concepte de material escolar, llibres de text i sortides, 160 euros per alumne i any en concepte de colònies, 610 euros per alumne i any en concepte d'activitats complementàries i 120 euros per alumne i any en concepte de serveis escolars.

Anualment s'actualitzarà per a cada centre la relació dels alumnes inclosos dins del Pla de Xoc, tenint en compte els matriculats inicialment, les incorporacions en matrícula viva i les baixes.

L'alumnat beneficiari del Pla de Xoc no computarà en el percentatge d'alumnes amb necessitats educatives específiques derivades de situacions socioeconòmiques o socioculturals desfavorides de les convocatòries per a la concessió de subvencions del Departament d'Educació per dotar de finançament addicional els centres privats que presten el Servei d'Educació de Catalunya en entorns de característiques socioeconòmiques desfavorides.

10. Informació i atenció a les famílies i centres durant la campanya de preinscripció.

Des dels serveis d'atenció a la comunitat educativa del Consorci d'Educació de Barcelona s'informa i atén a les famílies beneficiàries del Pla de Xoc i als centres educatius implicats:

A les famílies se'ls informa de l'objecte del Pla, de la preassignació proposada, dels beneficis per l'infant i del caràcter voluntari de la preassignació.

Als centres de primària se'ls informa de :

1. la relació d'infants que tenen preassignats a P3, per tal de facilitar la rebuda i l'acollida a aquestes famílies
2. la preassignació realitzada a l'alumnat de 6è, per tal que en facin la validació corresponent.

Als centres de secundària se'ls informa de la relació d'alumnes que tenen preassignats a 1r ESO, un cop validada per les escoles, per tal de facilitar la rebuda i l'acollida a aquestes famílies.

Adicionalment, es posa a disposició de les famílies i els centres educatius, un servei d'informació i acompanyament específic al llarg de tot el procés d'escolarització.

11. Seguiment del Pla de Xoc

Les comissions socials dels centres públics i les comissions d'atenció a la diversitat o òrgan equivalent dels centres concertats seran els òrgans encarregats de fer un seguiment de la situació dels alumnes inclosos al Pla de Xoc, en especial:

1. El seguiment de l'evolució dels alumnes,
2. Les variacions respecte a la seva situació
3. La identificació d'alumnes que es puguin trobar en situacions de vulnerabilitat susceptible de ser derivada als serveis socials municipals per tal que puguin, si s'escau, valorar i acreditar la situació.

Anualment es realitzarà mitjançant una entitat acreditada aliena al Consorci una avaluació del Pla de Xoc que analitzi els seus processos i resultats. Aquesta avaluació serà presentada anualment al Consell de Direcció per a la seva aprovació.

12. Incompliments

1. Per part de les famílies:
 - a) En cas de falsejament de les condicions requerides per a ser beneficiari del Pla de Xoc.
 - b) Ocultant les dades que n'haurien impedit o dificultat la seva inclusió i la negativa a permetre les actuacions d'inspecció, comprovació i control per part del CEB.
 - c) Les previstes a l'article 101.1 del decret legislatiu 3/2002, de 24 de desembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de finances Públiques de Catalunya.
2. Per part dels centres educatius:
 - a) La manca de lliurament als beneficiaris dels beneficis establerts a la present instrucció.
 - b) La negativa a permetre les actuacions de comprovació i de control que, respecte a la gestió dels fons percebuts, pugui efectuar el CEB.
 - c) La manca de justificació davant el CEB d'acord amb les instruccions que es dictin a tal efecte, i en tot cas, les previstes a l'article 101.1 del decret legislatiu 3/2002, de 24 de desembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de finances Públiques de Catalunya.
 - d) El còmput de l'alumnat beneficiari del Pla de Xoc en el percentatge d'alumnes amb necessitats educatives específiques derivades de situacions socioeconòmiques o socioculturals desfavorides de les convocatòries per a obtenir concessions de subvencions del Departament d'Educació per dotar de finançament addicional els centres privats que presten el Servei d'Educació de Catalunya en entorns de característiques socioeconòmiques desfavorides.

Els incompliments per part de les famílies comportarà la proposta d'exclusió del Pla de Xoc per part de la direcció del centre un cop escoltada la Comissió Social o la Comissió d'Atenció a la Diversitat i la resolució serà acordada per part de la gerència del CEB.

Els incompliments per part dels centres seran sancionats d'acord amb les previsions de l'article 101, 102 i 103 del decret legislatiu 3/2002, de 24 de desembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de finances Públiques de Catalunya.

Disposició Addicional

La comissió de garanties valorarà aquell alumnat marcat com a NEE A o NEE B que no compleix els requisits d'edat i/o curs d'escolarització.

Disposició transitòria

Per a aquest curs 2019-2020, respecte l'article 3.2, relatiu als criteris addicionals de 1r d'ESO, l'alumnat haurà d'haver estat objecte d'avaluació final de 6è de primària.

A partir del curs 2020-2021, no s'aplicarà aquest criteri i els nous NEE B hauran de disposar d'una valoració de Serveis Socials.